

Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad

- Dansk Numismatisk Forening • Føroya Myntsavnarafelag • Myntsafnarafélag Íslands •
- Norsk Numismatisk Forening • Numismatiska Föreningen i Åbo • Skånes Numismatiska Förening •
- Nationalmuseets Myntkabinett • Den kgl. Mønt- og Medaillesamling • Kungl. Myntkabinettet •
- Lunds Universitets Historiska Museum • Myntkabinettet, Universitetet i Oslo •
- Suomen Numismaattinen Yhdistys • Svenska Numismatiska Föreningen •
- Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger • NTNU Vitenskapsmuseet •
- Uppsala universitets myntkabinett • Numismatiska Forskningsgruppen •
- Myntsafn Seðlabanka og Þjóðminjasafns •

De norske kroningsmedaljene 1818

*Hauberg tabell VI mynt nummer 48
flyttes til Norge*

*Utstilling DNB hovedkontor, Oslo
Samling norske mynter 1814-1978
og klassiske sjeldenheter fra
1500- og 1600-tallet*

Nr. 3 • September 2023

Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad

Nordisk Numismatisk Union Medlemsblad er udgivet siden 1936 af Nordisk Numismatisk Union. Udkommer i 2023 med fire numre: januar, marts, september og oktober.

Ikke medlemmer kan tegne abonnement ved henvendelse til Dansk Numismatisk Forening: John Lind – johnlind59@gmail.com

Redaktion:

Hovedredaktør:

Jens Christian Moesgaard
jens.christian.moesgaard@ark.su.se

Ansvarlig over for presseloven:

Formand for Dansk Numismatisk Forening, Michael Wagner Christiansen.

Lokalredaktioner:

Møntkabinetterne i de enkelte lande
Norge:

Håkon Roland,
hakon.roland@khm.uio.no

Island:

Vakant

Sverige:

Cecilia von Heijne
Cecilia.vonHeijne@shm.se

Finland:

Frida Ehrnsten,
frida.ehrnsten@kansallismuseo.fi

Danmark:

Line Bjerg, line.bjerg@natmus.dk

Annonceredaktion:

Preben Nielsen
Galionsvej 12, 2. th. · DK-1437 København K
Tlf. (dag) + 45 20 20 78 16
preben.nielsen@youmail.dk

Eftertryk af artikler med videre kun med forfatterens tilladelse og kun med angivelse af kilden.

Afleveret fra trykkeriet i uge 36
Dystan & Rosenberg ApS.

ISSN 0025-8539

INDHOLD

Artikler

Yngvar Reichelt

De norske kroningsmedaljene 1818 . . . 70

Gard Eirik Emsøy

**Hauberg tabell VI mynt nummer 48
flyttes til Norge 75**

Svein H. Gullbekk, Thomas Mellbye og Guro
Ørjasæter Sørli

Utstilling DNB hovedkontor, Oslo.

**Samling norske mynter 1814-1978
og klassiske sjeldenheter fra 1500- og
1600-tallet 83**

Numismatisk litteratur

Jon Anders Risvaag anmelder

**Niels Jørgen Jensen & Mogens Skjoldager
Tronraneren Frederik 1.s**

Danske mønter 89

Svein H. Gullbekk anmelder

Michael Märcher

**Tre møntskatte fra Lemvig, Stege
og Engedal ved Viborg 91**

Svein H. Gullbekk anmelder

Morten Søberg

SVALBARD! PENGAR! 92

MØNTAUKTIONER

Dit jyske alternativ når du skal købe og sælge
Vi afholder 2 årlige møntauktioner, forår og efterår
Kontakt os for salg af enkeltmønter, samlinger og gl. sedler

Vore traditionelle auktioner indeholder altid mange
spændende ting, moderne møbler, smykker, kunst m.m.

Se vor hjemmeside www.ho-auk.dk for næste auktionsdato

HOLSTEBRO AUKTIONER

Stationsvej 76, 7500 Holstebro, Tlf. 97 40 11 11

www.ho-auk.dk

ANSÖKNINGAR TILL Sven Svenssons Stiftelse för Numismatik

ANSLAG LÄMNAS FÖR VETENSKAPLIGA
ARBETEN INOM FRÄMST SVENSK NUMISMATIK:
FORSKNING, RESOR & PUBLIKATIONER

STIFTELSENS UPPGIFT ÄR:

- Köpa in föremål som saknas i KMK:s samlingar
- Ge bidrag till publikationer som kan tjäna svensk numismatisk forskning
- Stödja forskare i svensk numismatik

Stiftelsen sammanträder två gånger per år, en gång under våren, en gång under hösten. Ansökan ska vara stiftelsen tillhanda senast 15 februari, alternativt senast 15 september. Ansökningsblankett och information om ansökningar finns på hemsidan.

WWW.SVENSVENSSONSTIFTELSE.SE

APPLICATIONS FOR Sven Svensson's Foundation for Numismatics

APPLICATIONS FOR GRANTS ARE PROVIDED FOR SCIENTIFIC
STUDIES, MAINLY WITHIN SWEDISH NUMISMATICS:
RESEARCH, TRAVELS & PUBLICATIONS

THE FOUNDATION'S ASSIGNMENTS ARE:

- Purchases of items missing in the collection of The Royal Coin Cabinet
- Contributions to publications that could benefit Swedish numismatical research
- Support for researchers in the field of Swedish numismatics

The Foundation Board meets twice a year, in March and October. Applications must be submitted before 15 February or 15 September. You can find the application form and information about applications on our website.

WWW.SVENSVENSSONSTIFTELSE.SE

De norske kroningsmedaljene 1818

Av Yngvar Reichelt

I *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad* (NNUM) nr. 3 - september 2022 har Ole Kristian Fauchald en interessant artikkel¹ om den norske speciedaleren fra 1825. Fauchald har gjort et godt stykke arbeid og fremsetter en plausibel teori rundt tilblivelsen av mynten. Dessverre trekker han forhastede slutninger når det kommer til kroningsmedaljen.

Som tittelen indikerer, ble det produsert to medaljer til kroningen i Trondheim i 1818. Den ene er den som i dag ofte blir omtalt som en kastemynt. Denne ble gravert av Gregorius Middelthun som var stempelskjærer ved Den Kongelige Mynt på Kongsberg.

I Sverige har tradisjonen med kastemynter eksistert siden kroningen til Gustaf I i Uppsala domkirke den 12. januar 1528.² Tradisjonen med kastemynter eksisterte imidlertid ikke i Norge da det ikke hadde foregått noen kroning i landet siden Christian II ble kronet i Oslo i 1512. Initiativet til å prege en kastemynt i 1818 ble tatt av den svenske stattholderen i Norge, Carl Mörner. Bare tre uker etter kong Carl XIII's død den 5. februar skriver han til kong Carl XIV Johan og spør om han ønsker at det skal kastes kroningsmedaljer til folket.³ Kongen svarer den 23. mai at han ønsker kroningsmedaljer som han kan dele ut under sin reise fra Trondheim til Sverige. Han beordrer konsul Ernst Rohde som var kongens bankier til å bestille 1000 eksemplarer og å forsyne myntverket på Kongsberg med den nødvendige mengde sølv til dette.⁴ Antall medaljer som skulle preges ble senere hevet til 2000. Det kom også inn to bestillinger til på henholdsvis 1000 og 500 medaljer. Totalt ble det preget og levert 3500 eksemplarer i sølv samt ett eksemplar til eksemplar til Universitetets myntsamling etter vedtak av 28. august 1818.⁵

Medaljen (fig. 1) ble preget på brannsølv som er svært rent sølv (ca. 98 %), raffinert ved oksiderende smelting (kupellasjon), hadde en vekt på 3/4 lod (ca. 11 g.) og en diameter på ca. 29 mm. Vektmessig passer den altså ikke inn i det norske myntsystemet av 1816 og det vil være naturlig å omtale den som en medalje noe som både Mörner og kong Carl XIV Johan gjorde (*médailles du Couronnement*). Begrepet medalje brukes i all hovedsak også i korrespondansen mellom Finansdepartementet, Sølvverksdireksjonen og Den Kongelige Mynt.⁶

Advers: I feltet Carl XIV Johans brystbilde mot høyre med krone, kroningskappe og de fire svenske ordenskjedene. *Omskrift:* CARL XIV JOHAN SV. OG NORG. K. KRONET 1818.

Revers: FOLKETS KJÆRLIGHED MIN BELÖNNING innenfor en krans av eik og laurbær. Nederst gravørsignatur M.

Hildebrand⁷ Carl XIV Johan nr. 126.

Det finnes avslag i gull av den lille kroningsmedaljen hvorav to befinner seg på Universitetets Myntkabinett. Den første er preget på en portugisisk 4000 reis gullmynt (fig. 2). Du kan tydelig se det tidligere preget under det nye. Medaljen har en vekt på 10,72 g. og en diameter på 31,4 mm. Når den har blitt innlemmet i samlingen er ikke registrert.

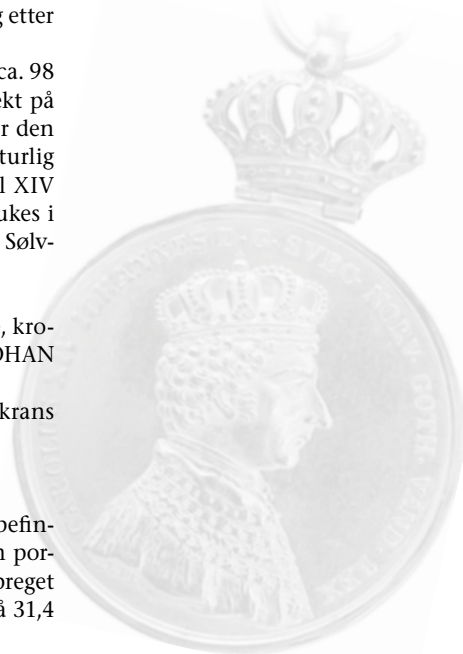

Fig. 1

Fig. 1. Den lille kroningsmedaljen i sølv. Diameter 29,0 mm. Hildebrand: Carl XIV Johan nr. 126. Privat samling.

Foto: Yngvar Reichelt.

Fig. 2

Fig. 2. Den lille kroningsmedaljen slått på portugisisk 4000 reis gullmynt. Diameter 31,4 mm. Hildebrand: Carl XIV Johan nr. 126. Universitetets Myntkabinett.

Foto: Yngvar Reichelt.

Den andre ble deponert av Göteborgs historiska museum i februar 1982 (fig. 3). Den har en vekt på 19,34 g. og en diameter på 29,1 mm. Merk at denne medaljen ikke har gravørsignatur på revers som de andre. Det er også små forskjeller på bladene samt noen av bokstavene i feltet. På denne versjonen er det også lagt til ett punktum etter BELÖNNING. Det er altså ett nytt reversstempel. Denne medaljen stammer fra samlingen til Henrik Oldenburg. Størstedelen av hans samling ble solgt til Göteborgs historiska museum i 1884 for 60.000 kroner. Medaljen står så vidt omtalt på slutten av en artikkel av Carl Snoilsky i *Numismatiska Meddelanden* V.⁸ På siste side er det en svært knapp beskrivelse av 4 medaljer, dette “vedlegget” er signert H.O. (Henrik Oldenburg). Göteborgs historiska museum har ingen ytterligere proveniens på denne.

Stemplene til den store kroningsmedaljen ble gravert av Ludvig Persson Lundgren i Stockholm og den ble preget på Kungliga Mynnet. Den ble tildelt utsendingene fra Norges Storting og den Svenske

1 Ole Kristian Fauchald, «Et numismatisk mysterium», *NNUM* 2022 nr. 3, s. 69-85.

2 Torgny Lindgren, «Anteckningar om kastpenningar från och med Drottning Kristinas kröning 1650», *NNÅ* 1947, s. 116-153.

3 *Stattholder Carl Mörmers brev til Carl Johan 1816-1818*, utg. av S. A. Lindbæk og R. Omang, Det Norske Videnskaps-akademi i Oslo, Oslo 1938, s. 217-218.

4 *Carl Johans brev till riksståthållaren Mörmers 1816-1818*, utg. genom S. A. Lindbæk, *Historiska Handlingar* 30: I, Stockholm 1935, s. 152.

5 Statsrådssekretariatet, Den norske regjeringis forhandlingsprotokoll for avgjorte saker, RA/S-1001/A/Ad/L0007.

6 Se f.eks. den første bestillingen sendt til Sølvverksdireksjonen 15. mai 1818. 5. departement for finans- handels- og tollfaget kopibøker, RA/S-3893/B/L0021, nr. 2123.

7 Bror Emil Hildebrand, *Sveriges och svenska konungahusets minnespenningar praktmynt och belöningsmedaljer*, andra delen, Stockholm 1875.

8 C. Snoilsky, *Svenska Enskilda Personers Minnespenningar efter 1860*, *Numismatiska Meddelande* V, Stockholm 1878, s. 76-82.

Fig. 3

Fig. 3. Den lille kroningsmedaljen. Diameter 29,1 mm. Hildebrand: Carl XIV Johan nr. 126. Universitetets Myntkabinett.

Foto: Yngvar Reichelt.

Riksdagen som overvar kroningen i Trondheim. Medaljen har påmontert krone med ring og ble levert med gullkjede så den kunne bæres rundt halsen. Stemplene til denne medaljen befinner seg fortsatt i Stockholm. Denne ble preget flere år senere, trolig våren 1824. Delegationene fra Norges Storting som ikke befant seg i hovedstaden Christiania i forbindelse med det 4. ordentlige Storting fikk medaljen tilsendt via amtmannen. Brevene som fulgte med befinner seg i de ulike amtmannsarkivene. De er alle datert 5. juni 1824 og signert av statssekretær Jørgen Herman Vogt. Bortsett fra navnet på mottakeren av medaljen er alle brevene likelydende:⁹

Da det naadigst har behaget Hans Kongelige Majestæt at beslutte, at en, i Anledning af højsammet Kroning i Trondhjem, den 7 Septb. 1818, slagen Medaille, tilligemed en Guld kjede, hvori Medaillen bæres om Halsen, skal overleveres enhver af de Herrer, der, som Deputerede fra Norges Riges Storting, bivaanede Kroningen, saa har Vicekongen, Hans Kongelige Højhed Kronprindsen, naadigen paalagt mig at sørge for, at hosfølgende Exemplar med Kjede, som er bestemt for Hr. Gaardbruger Jacob Pedersen Birkedal i Romsdals Amt, vorder ham indhændiget. Paa grund heraf bruger jeg Frihed, tjensligst at fremsende bemeldte Guldmedaille og Kjæde, og anholder om, at samme maa blive Hr. Gaardbruger Birkedal tilstillet, samt at hans Tilstaaelse for rigtig Modtagelse maae blive mig tilsendt.

Christiania, den 5te Junii 1824.

*H. Vogt
Statssecretair*

S: T.

Hr. Procurator og Hospitalsforstander Holmboe, constitueret Amtmand over Romsdals Amt i Molde.

Det finnes ett eksemplar av denne på Universitetets Myntkabinett (fig. 4). Eksemplaret ble tildelt gårdbruker Michael Saxlund (1778-1853) som representerte Hedemarkens Amt på Stortinget i 1818. Medaljen ble gitt til Universitetets Myntkabinett av familien i 1854. Medaljen med kjede veier 125,8 g. hvorav selve medaljen med krone utgjør ca. 61 g. Den har en diameter på 40,8 mm.

Advers: I feltet Carl XIV Johans brystbilde mot høyre med krone, kroningskappe og de fire svenske ordenskjedene. *Omskrift:* CAROLUS XIV IOHANNES D. G. SVEC. NORV. GOTH. VAND. REX. Under brystbildet gravørsignatur LPL.

Fig. 4

Fig. 4. Kroningsmedaljen som ble tildelt Michael Saxlund. Diameter 40,8 mm. Hildebrand: Carl XIV Johan nr. 127. Universitetets Myntkabinett. Foto: Yngvar Reichelt.

Fig. 5

Fig. 5. Miniatyr av kroningsmedaljen. Diameter 21,5 mm. Hildebrand: Carl XIV Johan nr. 128. Privat samling. Foto: Yngvar Reichelt.

Revers: CORONATUS NIDROSIAE DIE VII SEPT. A. MDCCCXVIII innenfor en olivenkrans.

Hildebrand, Carl XIV Johan, nr. 127.

Det finnes en miniatyr av denne medaljen (fig. 5). Stemplene til denne ble gravert av Ludvig Persson Lundgren og medaljen har en diameter på 21,5 mm. Den er registrert i sølv og bronse.¹⁰

Fauchald siterer fra ett brev fra Finansdepartementet til Sølvverksdireksjonen: «Ligeledes ønskes udpræget i Guld og indsendt et saa smukt Exemplar som muligt af den i 1818 slagne Kronings-Medaille...». Den eneste medaljen som ble slått i 1818 ved Den Kongelige Mynt på Kongsberg var den lille kroningsmedaljen eller kastemynten. Det er altså denne de ber om å få slått ett eksemplar av i 1825.

9 Statsarkivet i Trondheim, Romsdals amt, pk. Ga 133, journalnr. 1436/24.

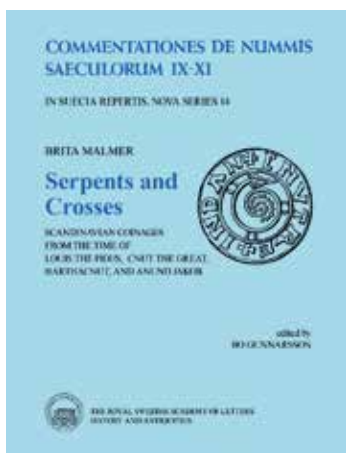
10 Bror Emil Hildebrand, *Sveriges och svenska konungahusets minnespenningar praktmynt och belöningsmedaljer*, andra delen, Stockholm 1875, Carl XIV Johan, nr. 128.

Boksläpp, seminarium och mottagning

I samband med utgivningen av Brita Malmers (1925–2013) postuma verk *Serpents and Crosses, Scandinavian Coinages from the Time of Louis the Pious, Cnut the Great, Harthacnut, and Anund Jakob*, är det en glädje för Svenska Numismatiska Föreningen, Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet och Numismatiska Forskningsgruppen, Stockholms universitet att bjuda in till boksläpp, seminarium och mottagning. Evenemanget är kostnadsfritt.

Plats: Ekonomiska museet, Narvavägen 13–17, Stockholm

Tid: Lördag 14 oktober, 13.30–17.00

Serpents and Crosses är den tredje boken i Britas trilogi om myntningen i Skandinavien. De två tidigare är *The Sigtuna Coinage c. 995–1005* (1989) och *The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995–1020* (1997). Tillsammans med hennes avhandling *Nordiska Mynt före år 1000* (1966) behandlar dessa verk i detalj myntningen i Skandinavien ca 800–1030 – verkligen en kraftsamling! Dagens seminarium kretsar kring Britas arbete och forskningsfält.

Program

Curt Ekström, ordförande SNF:
Välkommen

Elin Malmer säger några ord från familjen

Mingel

Kenneth Jonsson: Brita Malmers forskning

Bo Gunnarsson: Ringar på vattnet – om stampkedjor som forskningsplattform

Paus

Claus Feveile: Damhusskatten och myntningen i Ribe på 800-talet

Jens Christian Moesgaard: Vem var ansvarig för myntningen i Lund på 1000-talet?

Varmt välkomna!

Stockholms
universitet

E
Ekonomiska museet

Hauberg tabell VI mynt nummer 48 flyttes til Norge

Av Gard Eirik Emsøy

Redaksjonel kommentar: Som det fremgår af indledningen til denne artikel og de der citerede referencer, er Emsøys omattribuering af en lang række danske mønttyper fra 1000-tallet langt fra generelt accepteret i forskermiljøet. NNUM har besluttet at bringe denne artikel, idet den anvender en ny metode til at knytte stempler sammen. Den går ud fra hypotesen om, at stempler blev filet næsten helt ned og derefter graveret til et nyt motiv. Der skulle imidlertid være helt svage spor af den tidligere graving, som Emsøy har forsøgt at identificere. Der findes nemlig talrige svage anomalier i møntens overflade, hvoraf Emsøy har udvalgt dem, der passer med motivet til en anden mønttype. Det overlades til læserne selv at bedømme, om det er tilfældige uregelmæssigheder eller virkelige spor efter en tidligere graving. På grundlag af dette (samt typesammenfald og brug af de samme fire bogstaver ud af en lang forvirret indskrift, hvor de resterende bogstaver lades ukommenterede) foreslår Emsøy at knytte nogle hidtil til Ribe henhørte mønttyper til Norge. Han siger dog selv, at han ikke har foretaget en tilbundsgående undersøgelse af varianter, fund m.v., ligesom Haubergs og andre forskeres behandling af de pågældende typer ikke berøres. Omattribueringen af typerne kan derfor kun anses som en foreløbig arbejdshypotese, hvis validitet afhænger af, om man er overbevist af Emsøys påvisning af omgraving, samt om en kommende tilbundsgående undersøgelse af de pågældende typer understøtter den eller ej.

Gjennom boken *Norges Mynter i middelalderen* (Emsøy 2013), flere artikler i NNUM (Emsøy 2020, 2021 A, 2022 A, 2022B) og en artikkel i Trøndelag numismatiske forenings festskrift (Emsøy 2021 B) har jeg synliggjort flere nye norske mynter fra 1000-tallet. Den største endringen var da jeg flyttet størstedelen av den dansk-svenske Lund-utmyntningen til Norge. Dette lot seg ikke gå upåaktet hen. Flere fra Norge, Danmark og Sverige har deltatt i diskusjonen, hvor de argumenterte imot mine arbeider (Gullbekk & Risvaag 2021, Gunnarsson 2020, Gunnarsson & Moesgaard 2022 og Moesgaard 2022). All diskusjon ble besvart fra min side (Emsøy 2021, 2022 A og B). Det er ingenting som fremkommer i diskusjonen, som fra min side medfører endring av mine arbeider og teorier.

I det utmyntningen i Norge av en egen særskilt vektregulert mynttype startet opp i både Cnut og Harthacnut sine navn rundt 1028¹, kan vi forstå det slik at Erling Skjalgssons slekt fikk stadfestet en rett av kongen over både Danmark og Norge til å forestå og organisere

1 C. J. Becker daterer denne vektregulerte mynttypen (ormemyntene) til senest ca. 1030 (Becker 1981 s. 120-121). Becker tar utgangspunkt i fire store myntfunn, og ser at disse myntene var i sirkulasjon ca. 1030-1035. Malmer daterer disse myntene til ca. 1025-1027, med to års margin begge veier (Malmer 2012 s. 58). Malmer tar i tillegg utgangspunktet i et par andre myntfunn. Innfallsvinkelen for dateringen er noe forskjellig hos henholdsvis Becker og Malmer, men de daterer myntene til omtrentlig samme tid. Malmer riktignok med en margin på +/- 2 år. Sett i et norsk perspektiv ligger 1028 innenfor både Becker og Malmers datering.

utmyntningen av mynter som både var gangbare i Norge og i Danmark. Det var ikke lenger tale om imitativ utmyntning. De kunne dermed høste fordeler og inntekter av utmyntningen. Det må være rimelig å tro at familien har fastholdt denne retten gitt fra kongen, og utøvd den i flere tiår. En rett gitt av kongen opphører ikke uten videre, selv om det kommer nye konger. Spørsmålet vil da være når og hvordan denne retten opphørte, henholdsvis i Danmark og Norge. Man kan da tro at retten til å utmynte mynter gyldige i Danmark var i hvert fall gjeldende helt til og med 1060-tallet (Emsøy 2022 A). Myntretten, kanskje støttet opp av flere andre forhold (Emsøy 2022 B), er noe Sven Estridsson trolig måtte akseptere.

Utgangspunktet for mine videre arbeider med disse myntene og Lund-myntene er at de er norske. Dersom det ikke fremkommer nye argumenter, som vanskeliggjør et norsk opphav, vil myntene fra min side anses for fullt ut å være norske. Dette er den største revisjonen av skandinavisk middelalder-numismatikk noen sinne.

Nå velger jeg å gå videre med arbeidet, og ser på mynter som trolig ikke tilhører den norske Lund-utmyntningen, men som kan vise seg å tilhøre et annet operativt myntverksted i samtiden. Utgangspunktet blir Olav den helliges (død 1030) mynttype med pointed helmet, hvor jeg setter den i direkte sammenheng med en annen mynt. Når det gjelder den sistnevnte mynten, ser jeg igjen til den danske numismatikken, hvor jeg etter min egen tradisjon henter tilbake mynter til den norske numismatikken. Videre kan man også si at disse to myntene, gjennom dansk numismatisk tradisjon, kan settes i sammenheng med ytterligere mynter. Alle da trolig preget i et og samme myntverksted. Til slutt vil jeg åpne opp for muligheten for utmyntning i samme myntverksted forut for Olav den helliges pointed Helmet.

Olav den helliges pointed helmet

Olav den helliges mynter av typen pointed helmet (Skaare 1976 s. 191-192 og 261) (bilde 1) kan følge samme spredningsmønster, som de norske angloskandinaviske imitasjonene (Emsøy 2021 A). Olavs pointed helmet er kun kjent fra et funn i Norge (Skaare 1976 s. 137 funn 39), et funn på Gotland (Skaare 1976 s. 185 funn 213) og et funn på Öland (Gunnarsson 2012 s. 8). I virkeligheten er dette et noe tynt grunnlag til å trekke slutninger fra, men allikevel noe som indikerer et mulig spredningsmønster. Dette bygger muligens opp under en hypotese om at de hadde samme funksjon som handelsmynt til bruk i områdene i og rundt Østersjøen. At Olav har hatt en mulig handelsutmyntning, åpner opp for at Olav kan ha hatt en intensjon om å delta i eller ta kontrollen over den allerede eksisterende handelsutmyntningen i Norge.

Ser man på omfanget av Olavs utmyntning, så er den svært beskjedent. Dette kan bety at den faktisk har vært av et beskjedent omfang, har blitt boikottet eller at det kun var utvalgte under Olav den hellige som fikk bedrive handel. Erling Skjalgssons (død 1028) eksportforbud på korn åpner opp for muligheten om at det sistnevnte faktisk kan ha vært tilfellet (Snorre 1964 s. 335-343). Datering av Olavs mynter med pointed helmet er trolig fra perioden 1023-1028 (Gunnarsson 2012 s. 11).

Etterfølgende utmyntning i Olavs myntverksted

Gunnarsson har påpekt at stilen på Olavs pointed helmet ble forringet over tid (Gunnarsson 2012 s. 11 og fig. 5). Det ene reversstempelen er utført av en uerfaren stempelskjærer, og har kommet til noe senere. Typen

Fig. 1

Bilde 1: Olavs pointed helmet med kors på plattform foran bysten. På reversen ser man klokken 20-24 tydelig VOEL, NOEL eller LEON (retrograd) avgrenset mellom to kors.

Foto: Lill-Ann Chepstow-Lusty, Myntkabinettet i Oslo.

Fig. 2

Bilde 2: Hauberg 48: Mynten er av samme type som Olavs pointed helmet: kors på plattform foran bysten av typen pointed helmet. På reversen ser vi omskriften VOEL, NOEL eller LEON (retrograd) to ganger: klokken 13-15 og 19-21. Mynten stammer fra Antykwariat Numizmatyczny sin auksjon nummer 30 høsten 2021.

Foto: Antykwariat Numizmatyczny

er den samme, men stilen er svakere / annerledes. Ved en potensiell fortsettende utmyntning på samme sted og av samme hånd / stempel-skjærer i det advarsstemplett ble utslitt, vil vi kunne forvente en advers av en svakere / annerledes stil. Samme type med pointed helmet og kors på plattform foran bysten av en svakere / annerledes stil finner vi på mynten med referansen Haubergs tabell VI mynt nummer 48 (Gunnarsson 2012 s. 11 og fig. 4) (bilde 2). Denne mynten ble av Hauberg attribuert til Ribe i Danmark. I dag er den datert til Harthacnut i Danmark 1035-1042.

Meg bekjent er typen med pointed helmet med et kors på plattform foran bysten et særegent fenomen, som kun forekommer på disse to myntene. Det er usannsynlig at de ikke skal være direkte tilknyttet. Ved en fortsettelse av utmyntningen, forventer vi som nevnt en svakere / annerledes stil, akkurat det som vi finner på Hauberg 48.

På den nevnte reversen av svakere / annerledes stil tilhørende Olavs pointed helmet, finner vi avgrenset mellom to kors omskriften VOEL, NOEL eller LEON (retrograd) (bilde 1). Akkurat samme navn / ord finner vi igjen to ganger på en av reversene tilhørende Hauberg 48. At vi har samme særegne type på advers og samme angivelse av VOEL / NOEL / LEON på både Olavs pointed helmet og Hauberg 48, kan ikke være tilfeldig. Myntene har etter all sannsynlighet samme opphav, og samme myntmester som stod bak Olavs revers av svakere / annerledes stil har også stått bak Hauberg 48. Vi kan ikke utelukke at det er samme stempelskjærer som også er i sving. Hauberg 48 er dermed sannsynligvis norsk og kanskje preget på Avaldsnes. Hvis så er tilfellet, åpner det opp for muligheten at adversen til Hauberg 48 kan være et regravert pregestempel, hvor Olavs pointed Helmet har vært utgangspunktet. Man har da fult ned pregestemplet for Olavs pointed helmet, og deretter regravert det til Hauberg 48. Regravering

Bilde 3: Adversen av Hauberg 48 med sammenfallende punkter og linjer.

Fig. 3

Bilde 4: Adversen av Olavs pointed helmet med sammenfallende punkter og linjer.

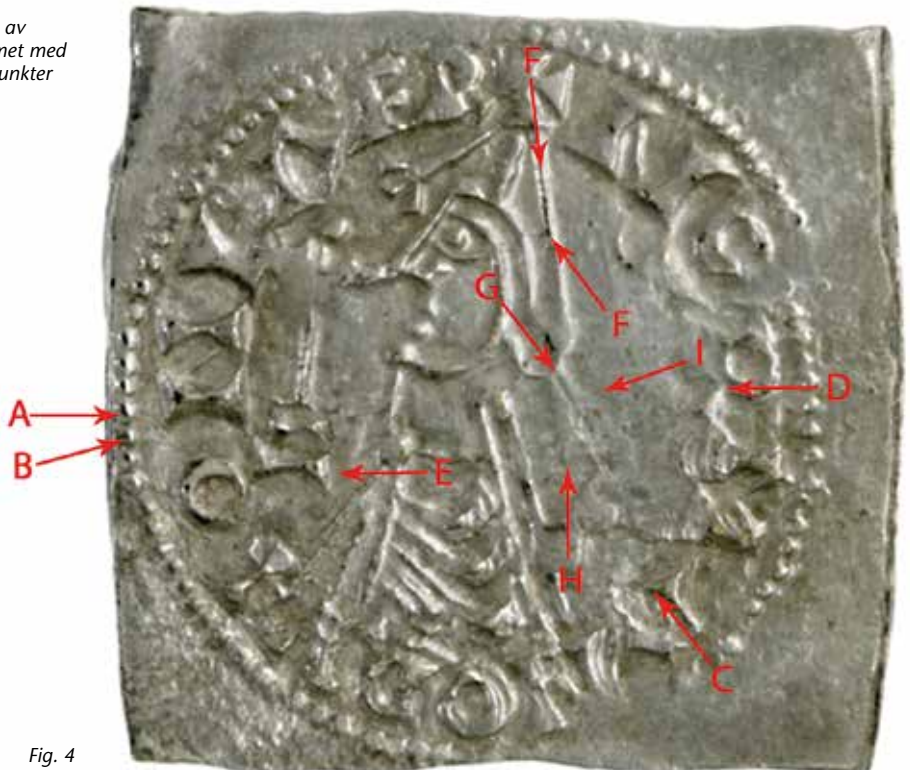

Fig. 4

Fig. 5

Bilde 5: Hauberg tabell VI mynt nummer 49: Mynten fremstår som en utarting av Hauberg 48. Mynten kan være norsk.

Dette eksemplaret har tilhørt Becker², og er sist omsatt på Oslo Myntgalleris auksjon nummer 20.

av pregestempler var vanlig i samtiden, og spor etter forrige preg er noen ganger synlig (Emsøy 2022 A).

Derfor har jeg sammenlignet bilder av Olavs pointed helmet og Hauberg 48 i Photoshop. Der kom det faktisk frem punkter og linjer som var sammenfallende. Jeg har gjort følgende observasjoner (bilde 3, 4):

- **Punkt A og B:** Punktene er en del av den ytre perleringen på Olavs pointed helmet. På Hauberg 48 er de innenfor den ytre perleringen. Det tyder på at perleringen mellom gravingene er noe forskjøvet. Punktene er sammenfallende på begge myntene.
- **Punkt C:** Punkt C er en av trekantendene i trekantpunslet på en av bokstavene på Olavs pointed helmet. Mellom to vertikale linjer i omskriften på Hauberg 48, ser vi spor etter dette punslet, og dermed den tidligere omskriften.
- **Punkt D:** Punkt D er en av trekantendene i trekantpunslet på en av bokstavene på Olavs pointed helmet. Mellom en sirkel og en vertikal linje i omskriften på Hauberg 48, ser vi spor etter dette punslet, og dermed den tidligere omskriften.
- **Punkt E:** Punkt E representerer på Olavs pointed helmet nedre høyre del av plattformen korset er plassert på. Trekantpunslet som er brukt er fortsatt synlig på Hauberg 48.
- **Linjen F-F:** Linjen F-F representerer en av linjene til hjelmen på Olavs pointed helmet. Samme linje finner vi igjen på Hauberg 48. Denne linjen er noe svak, og representerer ikke en del av det tiltenkte preget på Hauberg 48.
- **Linjen G-H:** Linjen G-H representerer en av linjene på den bakkenfor hengende hjelmpryden på Olavs pointed helmet. Samme linje finner vi igjen på Hauberg 48. Denne linjen er noe svak og er avbrutt av prøvemerker. Heller ikke denne linjen representerer en del av det tiltenkte preget på Hauberg 48.

Det er så mange sammenfallende punkter og linjer, at det er svært sannsynlig at Hauberg 48 er et regravert pregestempel av Olavs pointed Helmet. Det burde da ikke være tvil om at myntene er direkte knyttet sammen gjennom type, håndverk og omskrift. Når det er så mange forhold som knytter dem sammen, så er det heller ikke noe som tyder på at pregestemplet har beveget seg ut fra sin geografiske lokalitet.

2 Beckers samling ble solgt på Thomas Høllands auksjon 13. oktober 1998.

Adversen til Hauberg 48 er knyttet sammen med flere reversstempler. Disse reversstemplene er kun varianter av samme reversstype. Antall reversstempler, hvor disse eksemplarene befinner seg etc. ligger utenfor rammene til dette arbeidet.

Gjeldende reverstype

Typen til reversen på Hauberg 48 er av den samme typen som gjorde seg gjeldende i Norge etter at Cnut tok makten rundt 1028. Det at vi finner samme type revers på en mynt som sannsynligvis er norsk og direkte tilknyttet Olavs pointed helmet, støtter opp under teorien at reverstypen og Lund-utmyntningen er norsk. Hauberg 48 er dermed trolig utmyntet i tiden rett etter 1028, hvilket også forklarer hvorfor Olavs navn er fjernet fra omskriften.

Etter dansk tradisjon er Hauberg 48 satt i sammenheng med andre mynter. Hauberg satt Hauberg tabell VI mynt nummer 49 (bilde 5) i sammenheng med Hauberg 48. Hauberg 49 fremstår som en utarting av Hauberg 48. Hauberg 49 er igjen kjedet sammen med andre imitative mynter av short cross-typen (Becker 1979/80). Reversen til Hauberg 49 er av lignende type som den til Hauberg 48, men kun med tre fremfor fire buer. Hvis Hauberg har rett i sin antagelse, at disse skal knyttes sammen, så skal de dermed flyttes til Norge. Da flyttes også ytterligere mynter av samme reverstype til Norge (Hauberg 68). Det ligger utenfor rammene til dette arbeidet å undersøke ytterligere i dybden om Hauberg 48 og 49 virkelig skal knyttes sammen. Mulighetene ligger i hvert fall der, og Hauberg plasserte dem i sin tid sammen og til samme myntverksted (Ribe).

Stort potensial

I numismatikken har vi flere verktøy, som vi bruker til å knytte mynter og utmyntninger sammen. Det kan være angivelse av kongsnavn, myntsted, stempelkjer, typer etc. Regravering av pregestempler synes å ha vært utbredt i samtiden i de norske myntverksteder. Å undersøke hvilke pregestempler som er regravert og hvilke motiver / mynttyper som var forut regraveringen, har et stort potensial med hensyn på å knytte sammen mynter og utmyntninger. Metoden er i skandinavisk sammenheng sjelden brukt, men knytter sammen de mynter, som man nødvendigvis ikke alltid trodde at skulle være knyttet sammen. Da får man en helt annen forståelse av numismatikken, enn den som i dag har vært rådende.

Studerer man Olavs pointed helmet litt mer nøye, så ser man at det finnes linjer og annet rusk, som ikke hører hjemme i preget. Potensialet er da å avdekke om denne mynten også kan representere et regravert pregestempel. Mynten og utmyntningen startet nødvendigvis ikke med Olavs pointed helmet, og det finnes en mulighet for at den kan strekke seg flere år tilbake. Mynter som fremstår som om de står alene, står nødvendigvis ikke alene. De kan gjennom detaljerte studier vise seg å være del av større utmyntninger. Da vil vår allerede eksisterende forståelse av mynter og utmyntninger endre seg.

Det er ikke alltid like lett å vurdere og finne ut hvilke mynter som kan ha vært preget med et regravert pregestempel både forut og etterpå. Ofte må man først få en mistanke om sammenheng, eller man kan resonnerer seg frem til en sammenheng, før man så studerer myntene i detalj. Mistanker og resonnement blir da verktøy, som også kan brukes selv når nedflingen medfører at vi ikke finner spor etter de tidligere mynter.

Referanser

- Becker 1979/80: C. J. Becker, Nogle danske imitationer med elementer fra Knud den Stores engelske type «Short Cross», *NNÅ* 1979-80, s. 81-92.
- Becker 1981: C. J. Becker, The Coinages of Harthacnut and Magnus the Good at Lund c. 1040-c. 1046, *Studies in Northern Coinages of the Eleventh Century*, København 1981, s. 119-175.
- Emsøy 2013: Gard Eirik Emsøy, *Norges mynter i middelalderen*, Jørpeland 2013.
- Emsøy 2020: Gard Eirik Emsøy, Norske mynter av long cross-typen – og andre angloskandinaviske imitasjoner utmyntet i Norge, *NNUM* nr. 01 2020, s. 11-18.
- Emsøy 2021 A: Gard Eirik Emsøy, Handelsruter, ytterligere norske mynter og et mulig myntsted, *NNUM* nr. 03 2021, s. 69-75.
- Emsøy 2021 B: Gard Eirik Emsøy, Utstein, åsatro, Magnus den gode sine norske mynter, Lund-mynter fra Harald Hardråde og imitativ utmyntning under Magnus Haraldsson, *Festskrift Trøndelag Numismatiske forening 50 år 1971-2021*, Trondheim 2021, s. 113-129.
- Emsøy 2022 A: Gard Eirik Emsøy, Den norske Lund-utmyntningen, *NNUM* nr. 4 2022, s. 69-75.
- Emsøy 2022 B: Gard Eirik Emsøy, Diskusjonen om det norske Lund, *NNUM* nr. 4 2022, s. 85-91.
- Gullbekk & Risvaag 2021: Svein Gullbekk og Jon Anders Risvaag, Norges eldste mynthistorie: Utmyntning, myntsteder og myntenenes funksjon – en kommentar, *NNUM* nr. 03 2021, s. 78-87.
- Gunnarsson 2012: Bo Gunnarsson, Ytterligere ett Olav Haraldssonsmynt, *NNUM* nr. 01 2012, s. 8-13.
- Gunnarsson 2020: Bo Gunnarsson, Irländska Quatrefoil-imitationer och andra rön kring stampkedja 105 i Lund, *NNUM* nr. 4 2020, s. 101-107.
- Gunnarsson & Moesgaard 2022: Bo Gunnarsson og Jens Christian Moesgaard, Lund i Skåne eller Lunde i Norge? *NNUM* nr. 4 2022, s. 77-85.
- Hauberg 1900: P. Hauberg, *Myntforhold og Udmyntninger i Danmark indtil 1146*, København 1900.
- Malmer 1997: Brita Malmer, *The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995-1020*, Stockholm 1997.
- Malmer 2003: Brita Malmer, Mynt i 1020-talets Lund, *NNUM* nr. 7-8 2003, s. 119-127.
- Malmer 2012: Något om Thorcel, Alfward och penningekonomin i Lund på 1020-talet, *NNUM* nr. 2 2012, s. 57-60.
- Moesgaard 2022: Jens Christian Moesgaard, Kommentar, *NNUM* nr. 4 2022, s. 91.
- Skaare 1976: Kolbjørn Skaare, *Coins and coinage in viking-age Norway*, Oslo 1976.
- Snorre 1964: Snorre Sturlasson, *Kongesagaer*, Stavanger 1964.

MØNT BØRS 2023

Mange mønt-
handlere og
gratis P om
søndagen i Kbh.

Stor overskuelig møntbørs
på Scandic Hotel Copenhagen

Søndag 29. oktober kl. 10-16

Vester Søgade – tæt på Vesterport Station og Hovedbanegården. Entre 80,-

Pilegaard Mønter & Bøger

ETABLERET 1963

Algade 65 • DK-9000 Aalborg • tlf. +45 98 139 000 • pi@stofanet.dk

Mønter: www.pilegaard-coins.dk • Bøger: www.antikvariat.dk/pilegaard

Utstilling DNB hovedkontor, Oslo

Samling norske mynter 1814-1978 og klassiske sjeldenheter fra 1500- og 1600-tallet

Av Svein H. Gullbekk¹, Thomas Mellbye² og Guro Ørjasæter Sørli³

At banker bygger opp samlinger av mynt tilhører en gammel god tradisjon. I flere land utgjør disse noen av de største og mest komplette samlingene av nasjonale mynt og pengesedler. Ofte er disse samlingene gjort tilgjengelig gjennom utstillinger i bankenes hovedkvarter, eksempelvis Deutsche Bank i Frankfurt, Banca D'Italia i Roma, Norges Banks samling av norske mynter og pengesedler, og Nordea Norges myntsamling. DNBs samling av norske mynter fra 1500- til 1900-tallet plasserer seg godt i selskapet av bankeide samlinger og utstillinger i europeisk sammenheng. Med i DNBs hovedkontor i Bjørvika i Oslo har Norge ikke bare fått en myntutstilling som bedre enn noe annet sted viser norsk mynt fra 1814 og fremover, den er plassert inn i dagsaktuelle mynt-, penge- og lokalhistoriske rammer.

I Norge er det særlig Norges Bank, Nordea og DNB som har bygget opp samlinger av mynt- og pengesedler. Norges Bank har valgt å stille

Fig. 1: Båten har fått kallenavnet 'Stutt-tjukken' og er produsert ca 1595-1624, et manglende ledd i norsk trebåters historie. Utstillingsareale med renessansebåt som ble funnet under utgravninger før byggestart og DNBs myntsamling.

Foto: Zinc/Thomas Mellbye.

1 Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.

2 Zinc arkitektur.

3 DNB.

Fig. 2: Spesialdesignet myntskuff tilrettelagt for samlingens mynter utgitt under Oscar II.

Foto: Zinc/Thomas Mellbye.

ut deler av sine samlinger i samarbeid med anerkjente museer, eksempelvis Kulturhistorisk museum i Oslo, Bergverksmuseet på Kongsberg, samt i egne lokaler. Forretningsbankene har begge valgt å lage utstillinger i sine respektive hovedkvarter i Oslo.

Utstillingen følger det norske myntvesenet slik det ble utformet og utviklet med utgangspunkt i Grunnloven av 1814, Sølvs-katten 1816, Den skandinaviske myntunion og gullstandard i 1874/5, uavhengigheten fra Sverige 1905, annen verdenskrig, og oppbyggingen av den norske staten i etterkrigstiden. Utstillingen har ikke bare fokus på rariteter og utsøkte objekter, men spiller opp under mynt som fremdeles fremkaller minner, særlig i den voksne delen av befolkningen. Vi husker godt myntene vi kjøpte våre første sukkertøy med, og noen husker den gang kroneisen faktisk kostet én krone. Mange husker godt femøringene man kastet på stikka med. At tøringene kunne byttes i fløtekarameller. Andre husker tydeligere femtøringen med elghund som de puttet på sparegrisen. Og atter andre husker tilbake til den gang da kinobilletten kostet kr 1,25.

I dag er det et fåtall unge som har forhold til mynter og pengesedler utover enkelte tilfeller der kontanter fortsatt kreves i transaksjoner. På den måten bidrar utstillingen til å skape et vindu inn i pengerelasjoner der kontanter ble allment brukt i vår nære fortid. I handel ogandel der fysiske penger utgjorde håndfaste og upersonlige verdier med statlig garanti.

Utforming av utstillingen

I forbindelse med det store byutviklingsprosjektet i Bjørvika i Oslo har Norsk Maritimt Museum gjennomført en rekke arkeologiske undersøkelser i byens havneområder. På stedet der DNBs hovedkvarter er plassert ble det funnet en båt som dateres mellom 1595 og 1624 (fig. 1). Båten står i dag utstilt omtrent der den ble forlatt og forsvant

Fig. 3: Myntkabinett bak i salen med uttrekksskuffer der myntene er systematisk presenert.

i mudderet en gang like før den store bybrannen i 1624. Bankens ledelse besluttet å plassere myntutstillingen sammen med båtfunnet. For å skape en helhet tar monterne som viser myntsamlingen formmessig utgangspunkt i den fasetterte innglassingen av båten som allerede står utstilt i lokalet.

Flatene på monterne, bakvegg og nye småbord er fasetterte og irregulære. Konseptet er beskrevet som krystallinsk. Monterne er utformet så man skal få en følelse av at de har penetrert taket fra oversiden, og gir inntrykk av gigantiske krystaller som har rast ned. Et liknende grep er gjort med båtmonteret som fortsetter opp gjennom på bakkeplan og dermed kan ses både ovenfra og nedenfra. Tre monterne har støtte i gulvet for å få tilstrekkelig stabilitet, mens to monterne tilsysselatende svever over gulvet. To store bærende søyler i rommet er integrert i utstillingen ved å kle dem inn og legge inn visningsflater.

Monterne har ingen synlige skruer, beslag eller sammenføyninger. Dette er gjort for å ha et rent ytre slik at blikket skal trekkes mot de små detaljene i myntene. Monterne er kledd i et komposittmateriale som kan bearbeides med høy presisjon og eventuelle skader eller slitasjemerker som skulle oppstå over tid kan fuges eller repareres uten å etterlate synlige spor. Et viktig mål med prosjektet var å få til jevn og god belysning av myntene uten generende blanding og refleksjon. Dette er løst ved å 'skyte' lys gjennom akrylplatene som bærer myntene, og plassere lyskildene skjult i bunn og topp av monter. De mest interessante objektene i samlingen er vist frem i monterne, og øvrige mynter er tilgjengelig i et skuffearkiv som er integrert i bakveggen (fig. 2-3). Skuffene kan åpnes. Samlingen kan dermed oppleves i sin helhet.

Utstillingen har sentral plassering i DNBs lokaler og her er det lagt vekt på kvaliteten i alle ledd, fra spesialtilpassete montre, myntkabinettet, belysning og øvrig møblering. De som står bak formgivningen og design er Zinc interiørarkitekter AS, v/Thomas Mellbye og Guri

Fig. 4: Kristian III, Gimsøydaler 1546.

Mo, lysdesign av Lightbureau v/Arve Olsen og monterproduksjon ved Flexiform AS⁴.

Samlingens historie

Samlingen ble bygget opp i regi av Den norske Creditbank (DnC) på 1970- og 1980-tallet. I en tid interessen for myntsamling bredte om seg. Bankens Sverre Reinertsen fikk i oppdrag å skaffe banken en samling. Reinertsen fikk rause rammer og forståelse for at oppdragets art krevde tid. Han var fra begynnelsen aktiv i formidling av samlingen i bankens mange filialer over det ganske land. Mange nordmenn fikk kunnskaper om norsk mynt- og pengehistorie gjennom lokale bankfilialer, ofte ledsaget av omvisninger og foredrag. Den norske Creditbank og Bergen Bank fusjonerte i 1990 og dannet Den norske Bank (DnB). Myntsamlingen stod utstilt på DNBs hovedkontor på Aker Brygge fram til DNB flyttet til nytt hovedkontor i Bjørvika i 2012.

Som ledd i bankens omorganiseringer ble myntsamlingen forelagt DNBs ledelse i 2018 og de besluttet at banken skulle videreføre eierskapet, og fremfor salg skulle samlingen stilles ut i det nye hovedkvarteret i Dronning Eufemias gate 30 i den nye bydelen Bjørvika i Oslo. På det tidspunkt ble samlingen oppbevart i en bankboks i bankens filial i Drammen. Utstillingen ble åpnet for bankens ansatte 7. september 2020, under koronaepidemien.

Samspill mellom ikoniske mynter og historiefortelling

En av samlingens mest ikoniske mynter er Norges første sølvdaler – en sølvgylden preget ved det nedlagte nonneklosteret på Gimsøy ved Skien i 1546, en såkalt Gimsøydaler slått på sølv fra Gulnes gruver i Seljord (fig. 4). Dette eksemplaret har proveniens i samlingen til den amerikanske storsamleren Virgil Brand. Den norske samleren Bernhard F. Brekke kjøpte den på auksjon hos Hess-Leu i Zürich i 1964

for 4000 sveitserfranc. Ifølge numismatiker Jan H. Nordbø er dette eksemplaret det best konserverte i privat eie.

Fig. 5: Måling av speciedaler 1823 for tilrettelegging av utstillingsløsninger.

Foto: Zinc/Thomas Mellbye.

En samling norske mynter fra 1814 - 1978

Dette er en sjelden utstilling av en samling norske mynter i utsøkt kvalitet fra Eidsvollsgrunnloven 1814 og fremover. Den utgjør således et viktig tilfang til formidlingen av norsk mynt- og pengehistorie i moderne tid. En formativ periode i norsk historie. Norge fikk eget mynt- og pengevesen med utgangspunkt i Grunnlovens § 75 der det heter at «Det tilkommer Stortinget å føre oppsyn med rikets pengevesen». Denne paragrafen har aldri blitt endret. I dag er det fortsatt Stortinget som styrer pengevesenet gjennom Finansdepartementet og Norges Bank i samarbeid med norske banker og finansinstitusjoner.

Samlingen omfatter dessuten Norges første dalermynt, gulldukat, pengeseddel. En av samlingens særegenheter er gjennomgående gode kvaliteter. Mange av myntene i DNBs samling har provenienser tilknyttet de norske storsamlerne Bernhard F. Brekke og Peder Madsen, alle årgangsmyntene stammer fra sistnevntes samling. Man ser en tilnærmet komplett samling speciedalere 1817-1869 preget ved Den Kongelige Mynt på Kongsberg for de svensk-norske kongene Karl XIV Johan, Oscar I og Karl XV (fig. 5). Flere av disse speciedalene utgjør klassiske sjeldenheter i norsk mynthistorie. Den eneste som mangler er speciedaleren 1825 som de siste årene har blitt knyttet til grunnstensnedleggelsen for Slottet i Christiania samme år⁵.

4 Arbeidsgruppen for utstillingen: Guro Ørjasæter Sørli, Anne-Gun Gleditsch og Tommy Warp (alle DNB), Thomas Mellbye og Guri Mo (begge Zinc interiørarkitekter AS), og Svein H. Gullbekk (Kulturhistorisk museum, UiO).

5 Michael Märcher, Norge, speciedaler 1825 JMK – mulige forklaringer, *NNUM* 2019, nr. 4, 116-119; Ole Kristian Fauchald, Et numismatisk mysterium Hva kan 1825-speciedaleren fortelle oss om norsk mynt- og medaljeproduksjon før 1874? *NNUM* 2022, nr. 3, 69-85.

Sjeldenheter

Samlingen omfatter en rekke sjeldenheter som er verdt besøket. For å nevne enkelte: Karl XIV, ½-skillling 1837 (prøve) – en av få kobberskillinger som ble preget i 1837, før myntproduksjonen i Norge ble industrialisert i 1839. Oscar Is legendariske speciedaler 1861B – samlingen omfatter myntsettet som ble preget spesielt til grunnstensnedleggelse for Stortinget 10. oktober 1861. Stortinget sto ferdig fire år senere, i 1865. Myntene som ble nedlagt sammen med grunnstenen, var 1-speciedaler 1861B, ½-speciedaler 1861B og 24-skillling 1861. Speciedaleren 1861 er signert 'B', som står for myntgravør og billedhugger Brynjulf Bergslien. Grunnstensritualet ble lagt til den 10. oktober fordi den danske arveprinsen Christian Frederik sa fra seg Norges trone på denne dagen i 1814. Et sjeldent kobberavslag av Oscar IIs speciedaler 1872 – i 1872 feiret Norge 1000-års jubileum for Harald Hårfagres samling av Norge. Dette er kobberavslag av jubileumsmynten som ble lagt ned under Haraldsstøtten i Haugesund. Også en årgangsmünt som de færreste har sett er Oscar IIs 2-krone 1909, prøvepregning (eller ikke?). Færre enn ti eksemplarer i privat eie.

Fig. 6: Utstillingen slik den oppleves når besøkende nærmer seg myntsamlingen.

Utstillingens tilgjengelighet

Utstillingen ligger innenfor bankens skallsikring og er ikke allment åpen for publikum, men vises fram etter nærmere avtale, som et aktivt rom i bankens daglige drift, og for kunder på besøk i bankens lokaler (fig. 6).

Litteratur

Sverre Reinertsen med bidrag fra Jan H. Nordbø, *Den norske Banks museum presenterer sin komplette samling norske mynter fra perioden 1814-1978*, Den norske Bank 1979/1990, 22 s. ill.

Niels Jørgen Jensen
& Mogens Skjoldager

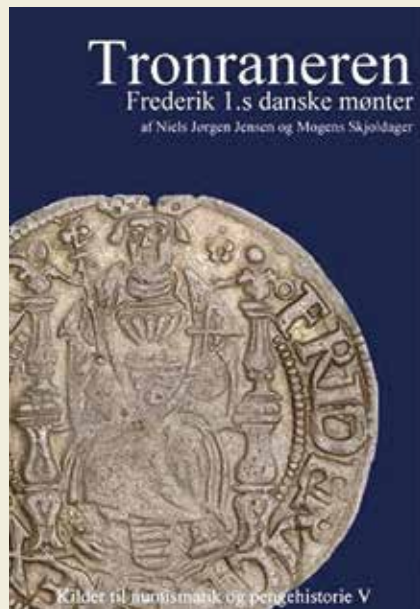
Tronraneren Frederik 1.s Danske mønter

Kilder til numismatik og pengehistorie
V, [Silkeborg] 2021.
244 sider. ISBN 978-87-999610-2-3.

Da undertegnede anmeldte Jensen og Skjoldagers bok «Frederik 1's søslinge 1524-1528»¹ etterlyste jeg en bredere introduksjon til Frederiks generelle utmynting for en øket forståelse for den betydning søslingen hadde i perioden. Forfatterne har gitt svar på tiltale, ikke som en artikkel eller et addenda til sin bok, men som en hel bok om Fredriks danske utmynting!

Boken er inndelt i 10 kapitler, hvorav et kapittel 0, samt hele tre forord – et av Jens Christian Moesgaard, et av forlaget og et av forfatterne selv. Hvorfor man har valgt å gi et appendiks, litteraturlisten og sluttnotene egne kapittelnummer fremstår som noe underlig, men er i seg selv en petitesse. Kapittel 0, som er en introduksjon, burde ha vært nr. 1 – men igjen, ikke en vesentlig innvending.

Det er kapitlene 1-6 som er bokens egentlige kjerne, og her er det stempelstudier som er selve bærebjelken. For dem som kjenner Jensen og Skjoldagers tidligere arbeider, vil ikke dette være en overraskelse. Forfatterne har gjennom mange år, med utgangspunkt i Sven Aagaards og Anders Harcks metodikk, hvor en forstørret tegning basert på et stereomikroskop eller et forstørrelsesapparat av en type som brukes i mørkerom brukes til fotografiske formål², samt Jensen og Skjoldagers metode for digitale avtegninger basert på fotografier eller scans i høy oppløsning³, levert studier av meget høy kvalitet. Kapitlene er noe forskjellig bygd opp, men inneholder hovedsakelig en historisk/mynthistorisk innledning, samt en presentasjon av hvert identifiserte myntstempel med

foto, tegning og beskrivelse. Dette kompletteres med stemplekjeder med tegninger, utførlige konkordanselister og lister over de enkelte myntene i undersøkelsen. Som nevnt i min anmeldelse av «Frederik 1's søslinge 1524-1528»⁴, må man ta høyde for en grad av subjektivitet i fortolkningen av stempler. Presentasjonen av stempler og stempelkoblinger og fortolkninger er i denne boken så forbilledlig utført at den gir, fra et vitenskapeleg ståsted, en riktig god mulighet til etterprøving. Mer kan man ikke forlange.

Kapittel 0. 'Møntvæsenet i senmiddelalderens Danmark', er en meget kortfattet introduksjon til det danske myntvæsenet i perioden ca. 1397-1541. For kortfattet, vil jeg si, da den i hovedsak gir en introduksjon til Frederiks utmynting, etter en hurtig oppsummering av forgjengernes utmyntinger. En leser som ikke på forhånd er innsatt i perioden

1 *NNUM* 2019:3, s. 90-92.

2 Aagaard, Sven (1984): Stempelundersøgelse ved anvendelse af stereomikroskop med tegneapparat, *NNUM*, s. 112-115. Aagaard, Sven & Märcher Michael (2015): The Microscope Drawing Tube Method (MDTM) – an Easy and Efficient Way to Make Large Scale Die Studies, *The Numismatic Chronicle* 175, s. 259-262. Metoden har vært brukt med stort hell i Aagaards bøker *Frederik III kronemønt København 1651-1670* (København 2004), *Frederik III guldmonet og speciemønt* (København 2011).

3 Jensen, Niels Jørgen og Skjoldager, Mogens (2009): Stemplettegninger – den digitale metode, *NNUM*, s. 67-75.

4 *NNUM* 2019:3, s. 91.

ville hatt glede av at utmyntingene ble satt inn i en mer overordnet ramme.

Kapittel 1. 'Tronranet', behandler Frederiks vei til tronen og utmyntingen av de nærmest myteomspunne leirskillingene. Forfatterne gir en meget velskrevet innledning om den historiske bakgrunnen og den omfattende bruken av leiesoldater i perioden. Likevel, en mer utfyllende beretning om periodens politiske og religiøse forhold hadde vært velkommen. Forfatterne diskuterer antagelsene om utmyntingene fant sted i Roskilde eller Serridslev, og fremfører meget gode argumenter for Roskilde som myntsted. Med henblikk på Serridslev taler nærheten til troppene for muligheten, men det er rimelig å stille spørsmål ved om det var verd innsatsen å bygge opp et verksted om man hadde en myntmester i Roskilde og det på samme tid fantes esser tilgjengelig på stedet (en større for smelt og en mindre for oppvarming av barrer og blanketter under bearbeidelse), samt at man kunne sikre transporten mellom Roskilde og Serridslev. Det ville være meget underlig om man i en by som Roskilde ikke hadde tilgang på nødvendig infrastruktur selv om det ikke fantes et aktivt myntverksted. Forfatterne stiller spørsmål ved det faktum at det ikke finnes noen etterlatte spor fra de eventuelle myntverkstedene i nåtiden. Til det kan man vel bemerke at mangel på spor av myntverksteder er mer vanlig enn det motsatte. Vi kjenner til mange lokaliteter, sågar konkrete rom i bygg, men alle spor er for lengst borte⁵. Det er kjent eksempler på at myntverksteder i middelalderen var portable og kunne flyttes fra sted til sted for å følge med på kongers og biskopers reiser⁶. Det er ikke ukjent at man lot mynt prege underveis i felttog. Under Christian IIs felttog i Norge i 1531-32 lot den avsatte kongen prege mynt da han befant seg i Oslo⁷, hvor det var et etablert myntverksted eller i det minste tilrettelagte forhold. Komplexiteten i utmyntingsprosessene i senmiddelalderen og tidlig nytid tatt i betraktning ville det å benytte allerede etablerte verksteder, eller annen tilgjengelig

og tilfredsstillende infrastruktur⁸, være en ubetinget fordel. Jeg mener Jensen og Skjoldager har et vesentlig poeng i sine antagelse om Roskilde som myntsted.

Kapitlene 2-6 er i det hele meget godt utført. Stempelidentifikasjonene er solide og troverdige. Eksempelene presenteres tydelig, stempelkjedene er svært informative og konkordanselistene utførlige. Forfatterne demonstrer igjen at deres metode er en meget god innfallsvinkel til materialet fra denne perioden. Jensen og Skjoldager er, i likhet med i deres forrige bok, også på det rene med fortolkningsproblematikken, og gir nødvendige kommentarer til tolkningen i avslutningen av flere kapitler. Dette gir leseren en ytterligere mulighet til å etterprøve arbeidet. Det fleste tolkningene er troverdige, men i likhet med Jens Christian Moesgaards kommentar i hans innledning⁹ har også jeg vanskelig med å forstå at mynt som bærer titler som passer inn i Frederiks tidlige regjeringstid, eksplisitt oppgir Ribe som myntsted og stilmessig passer med Frederiks utmynting som hertug i Schleswig-Holstein (T-11/15 og T-13/15) skulle være preget i København eller Malmö i tiden 1531-32¹⁰. Forfatterne betegner det selv som en «kjettersk tanke», men de burde kanskje ha latt den ligge.

Som helhet er «Tronraneren» et meget solid og velkomment bidrag til forskningen. Jensen og Skjoldager har med dette skapt et viktig referanseverk til dansk og skandinavisk mynthistorie i senmiddelalderen. Det er også vel verd å nevne i denne sammenheng at eksistensen av et forlag som Numismatik & Pengehistorie er av avgjørende betydning for at studier som denne kan publiseres. Dessverre har det gjennom de siste decennier blitt tiltakende vanskelig å finne gode publiseringskanaler for grunnleggende studier som «Tronraneren» som numismatisk forskning er avhengig av. Vi kan håpe at Numismatik & Pengehistorie vil opprettholde sitt gode arbeide.

Jon Anders Risvaag

5 En rekke eksempler kan finnes i Rina La Guardia (red.) (2000): *I luoghi della moneta. Le sedi delle zecche dall'antichità all'età moderna. Atti del convegno Internazionale 22-23 Ottobre 1999, Milano, Milano*.

6 Becker, Thomas W. (1969): *The Coin Makers*, New York, s. 100.

7 Skaare, Kolbjørn (1995): *Norges mynthistorie*, bd. 1, s. 100-102.

8 Se f.eks. beskrivelser i Lohne, Otto, Risvaag, Jon Anders, Ulseth, Pål og Lohne, Jardar (2010): *The Mint in the archbishop's Palace. Coin Production under Archbishop Gaute Ivarsson (1475–1510)*. DKNVS Skrifter 2010, nr. 1, Trondheim. Fra femtenhundretallet finnes disse prosessene beskrevet hos Vannoccio Biringuccio, Gregorius Agricola og Lazarus Ercker (C. S. Smith, M. T. Gnudi (red.) (1959): *The Pirotechnia of Vannoccio Biringuccio. The classic sixteenth-century treatise on metals and metallurgy*, New York; H. C. Hoover, L. H. Hoover (red.) (1950): *Georgius Agricola. De re metallica, translated from the first latin edition of 1556*), New York; A. G. Sisco, C. S. Smith (red.) (1951): *Lazarus Ercker's. Treatise on ores and assaying translated from the german edition of 1580*, Chicago).

9 s. 8.

10 s. 204-205.

Michael Märcher

Tre møntskatte fra Lemvig, Stege og Engedal ved Viborg

Kilder til numismatik og pengehistorie IV, [Silkeborg] 2018, 146 s. illustrert. ISBN 9788799961016.

Boken omfatter tre danske myntskatter fra forskjellige lokaliteter og perioder, fra slutten av 1400-tallet til 1729. Heri ligger hovedfokus på publisering av myntene i skattene, gjengitt i henholdsvis 100 %, 150 % og 200 % størrelser. Altså, en forbilledlig materialpresentasjon ledsaget av gode katalogoversikter. Hvert funn presenteres med en tekst som ikke bare gir en introduksjon til respektive skatter, men som også kommer med gode og interessante faglige observasjoner der forfatteren forteller leseren kortfattet om skattefunnenes kildeverdi og numismatiske og realhistoriske fortolkninger. Boken presenteres som en kildepublikasjon og den holder hva den lover.

Her ligger forholdene svært godt til rette for stempelstudier både innenfor funnene og som referansestudier til alle som har tilsvarende mynter. For oss som mener numismatiske kilder har betydning på mange nivåer innenfor historisk forskning trenger vi ikke argumentere for verdien av gode kataloger.

Introduksjonen skrevet av Jens Christian Moesgaard plasserer skattefunnene, boken og bokserien inn i større faglige sammenhenger deriblant en prinsipielt viktig diskusjon om publiseringsmessige forhold innenfor rammene av vår digitale revolusjon. Her presenteres flere argumenter for papirpublisering fremfor digitale løsninger. Det er ikke vanskelig å si seg enig i papirformatets fordele. Samtidig er det vanskelig å forstå motforestillingene mot digital publisering i sammenhenger der dette har åpenbare fordeler, eksempelvis kataloger og materialpresentasjoner. På dette feltet har stater, arkiver og museer og mange andre institusjoner lokalt og globalt utviklet løsninger av varig karakter. Heller ikke papirbaserte skrifter varer evig. Tenk på antikkens biblioteksbranner!

Til samme tid får vi vite omstendighetene omkring funnene, men det er lite av arkeologiske fundringer omkring hver av skattene. Om man ville kunne man i større grad vektlagt skattenes biografier under og etter at de ble oppdaget. Ingen av skattene ble funnet under arkeologiske undersø-

kelser, men snarere ved tilfeldige oppdagelser, noe som gjelder de fleste skattefunn.

Når alt dette er sagt, serien *Kilder til numismatik og pengehistorie* har nå utgitt seks bøker og har således etablert seg som en publiseringskanal for dansk numismatikk og pengehistorie (hvorfor ikke mynthistorie), senest med monografien over *Tronraneren: Frederik 1.s Danske Mønter* av Niels Jørgen Jensen og Mogens Skjoldager (2021) og *Christian V: Kronemønt, speciedalere og dukater, Glückstad 1671-1696* av Sven Aagaard, Inger Bolt Jørgensen og Michael Märcher (2022), velkjente skikkelser i dansk numismatikk.

I disse to siste bindene får vi se nytten av gode kildeutgivelser av myntskatter fra senmiddelalder og nyere tid.

Svein H. Gullbekk

Morten Søberg

SVALBARD! PENGAR!

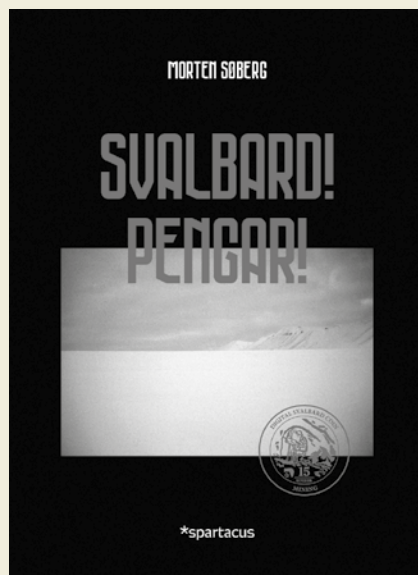
Spartacus forlag: Oslo, 2022, 125 sider,
rikt illustrert, ISBN 9788243014817.

Det er ikke så vanlig med pengehistoriske utgivelser i norsk språkdrakt som i hovedsak tar for seg pengenes natur, pengenes funksjon fremfor samfunnsøkonomiske analyser og bedriftsøkonomiske funderinger¹. I senere år har det kommet flere historiske studier som tar opp penger fra forskjellige perspektiver, fra numismatik til finans og økonomisk teori. I denne boken tar Morten Søberg² utgangspunkt i penger som fenomen og trekker det frem til det pågående paradigmatisk skiftet som nye digitale penger representerer. Fortellingen begynner med private pengeutgivelser ved gruver på Svalbard, både i norsk, svensk, russisk og anglo-amerikansk regi på 1900-tallet. Fellesnevneren er den metaforiske relasjonen mellom penger og gruvedrift, særlig digital utvinning av kryptovalutaen Bitcoin. Det er denne pengemetaforiske sammenhengen som utgjør et bærende element i Søbergs stilsikre fortelling.

Kontrasten mellom hardt arbeidende gruvearbeidere og maskindreven gruvedrift i dagens kryptovalutaproduksjon utgjør absurde motsetninger. Likevel har metaforen 'Bitcoin mining' fått status som en global rasjonalisering for fenomenet kryptovaluta som har vunnet utbredelse i finans, politikk og fattigdomsbekjempelse. Som Søberg skriver «Gruveselskapa på Svalbard produserte både kol og setel og mynt. Disse Svalbard-pengane hadde eit eintydig forhold til gruvedrift og arbeid; storkna mannesveitte.» Kryptoaktivistene ønsker en endret verdensorden. Selv om disse politiske motsetningene ikke er bokens hovedtema, er det naturlig å lese dem inn i fortellingen om fremtidens penger.

Forfatteren er kulturhistoriker og samfunnsøkonom, ikke numismatiker. Altså, det er ikke numismatikk, men snarer det som numismatikken legger grunnlaget for som er bokens tema: historiske tolkninger av samfunn der mynt- og pengesedler blir brukt for å skape identitet og smøre lokaløkonomiske forhold.

Nye digitale økonomier utfordrer hevdvunne oppfatninger om meningsbærende begreper som verdi, penger og standarder. Mye tyder på at vi står foran et pengehistorisk paradigmeskifte som gjør at vi må revurdere synet på hva penger er, og hvordan penger skifter med tid og teknologi, og hvem

som bestemmer hvordan penger fungerer. Blir det slik at penger til slutt ender opp som nummer, siffer, tall, som tegn i tiden? I så fall, hva slags tegn snakker vi om?

Symboler på verdier eller teknologier blir i mange miljøer snudd på hode i forhold til tradisjonelle oppfatninger. Der gruvesamfunn videreførte eldgamle forestillinger om penger og industriell virksomhet blir kryptovalutaer vurdert i forhold til teknologisk innovasjon og deres fremtidige potensiale. Før skapte arbeid verdi og verdier ble målt og omsatt i penger, både faktisk og symbolsk. I dag fremstilles kryptovalutaer gjennom digitale prosesser som i bunn og grunn baserer seg på etter-spørsel.

Det er ikke statsmakter, myndigheter eller politiske kulturer som målbærer Bitcoin eller etherum. Hva er det så? Slike problemstillinger blir tatt opp og luftet både fra kjente og ukjente perspektiver.

Boken er et overflødhetshorn av kulturhistoriske, samfunnsøkonomiske og pengehistoriske ekskurser, fra 1980-tallets punkmusikk til storpolitiske forhold, en sovjetisk ballerina, poesi, privatutmyntinger og moskusokser. Oksene ble innført fra Grønland i 1929. Her beveger forfatteren seg tidvis langt bortenfor numismatikken, men mynt- og pengehistorien løper som en rød tråd

gjennom hele boken, selv om den tidvis beveger seg i randsonen av myntet metall. På den måten blir myntene og pengesedlene plassert inn i større rammer enn det som er vanlig. Svalbardtraktaten fra 1925 var en del av fredskonferansene etter første verdenskrig. Denne særskilte traktaten sikrer norsk suverenitets- og myndighetsutøvelse på øya. Til samme tid åpnet traktaten for lik rett til å drive næringsvirksomhet der for borgerne i alle land som har ratifisert avtalen. Et moderne politisk eksperiment som skapte industriell utvikling og forutsetninger for private pengeutgivelser i lokalsamfunn som vi ellers ser i krigs- og krisetider. På Svalbard var det gruvesamfunnene som leverte bidrag til pengehistorien i god tradisjon etter gruvesamfunn i svenske landskap på 1700- og 1800-tallet.

Lesere vil glede seg over et fabelaktig billedmateriale som anskueliggjør både polare samfunn og Svalbard generelt og nedlagte gruvesamfunn og pengehistorie spesielt. Boken holder hva tittelen lover: Den tar både Svalbard og penger på alvor. Også for dem av oss som først og fremst interesserer oss for fysiske mynter og pengesedler. Søberg gjennomfører en kreativ intellektuell reise inn og ut av pengehistoriske fenomen, samtidig som han ikke er redd for å dykke ned i detaljer om utgivelser av pengesedler og mynt i privat regi, inkludert saksbehandling på Norges Banks side. Disse gruvesamfunnene blir brukt som monetære laboratorier for resonnementer over pengenes faktiske natur i våre samfunn.

Her trekker Søberg særlig frem private seddelutgivelser, alt fra Grumantseddelen pålydende kr 5, med håndskrevne innskrifter og påført signatur av garantisten, til gruveselskap som Kings Bay Kull Company, Svenska Stenkolsaktiebolaget Spetsbergen og Store Norske Spitsbergen Kulkompani. Her står utgivere og garantister i nær relasjon til brukerne, ofte bare et pennestrøk unna. Gruvearbeideren kunne personlig banke på å snakke med den som hadde påført seddelen tillit i form av sin sirlige signatur. Hvem snakker man med i en kryptoøkonomi? Det ligger skjult i terminologien. Den relasjonen er kryptert. Den er i prinsippet en

ukjent størrelse. Det finnes ikke mennesker i bitcoin-algoritmene, bare maskinkoder som definerer systemet. Det er plassert bortenfor menneskelighet, både grådighet og omsorg, men det er presist og forutsigbart, og med uante muligheter, lokalt som globalt.

Kryptovalutaer som vinner utbredelse fremstår som et aktverdig medium blant teknologipositive investorer. Bitcoin har vokst seg stor dels fordi den utgjør et alternativ til menneskelig grådighet og maktmisbruk. Her er det ingen statsmakter eller storbanker som styrer. Kryptoanarkistenes frie havn i en strengt regulert verden. Hva betyr det?

Med et pengehistorisk paradigmeskifte foran oss trenger vi en opplyst offentlig samtale om muligheter og konsekvenser. Morten Søberg har skrevet en bok som tar det offentlige ordskifte på alvor. Den anbefales herved til alle som ønsker å forstå og oppleve overgangen fra det gamle til det nye. Vi er allerede godt på vei.

Svein H. Gullbekk

Kart: Ørjan Ingvaldsen, designbyrået Haltenbanken.

1 Boken tar utgangspunkt i et pengehistorisk prosjekt initiert av den norske Sparebank1-gruppen: Svalbard Money som omfatter historiefortelling, podcaster og utmynting av NFT'er relatert til Svalbard, gruveridrift og kryptovaluta. Alt tilgjengelig på <https://www.svalbard.money/>

2 Morten Søberg er direktør for samfunnskontakt i SpareBank 1 og sitter i Noregs Banks representantskap. Han er tidligere statssekretær for Senterpartiet på Stortinget og rådgiver i Finansdepartementet. Søberg har en doktortrad i samfunnsøkonomi ved Universitetet i Oslo og utdannelse fra London School of Economics and Political Science. Han har skrevet fem essaysamlinger om økonomi, politikk og skriftkultur.

Axel Ernst's legat - anden ansøgningsrunde

I marts måned blev det annonceret, at fire spændende numismatiske projekter var fundet værdige til, at modtage økonomisk støtte fra Advokat Axel Ernst og Frøken Alfrida Ernst's legat i den første ansøgningsrunde (se Numismatisk Rapport nr. 155 og 158).

Nu er anden ansøgningsrunde overstået, og denne gang blev endnu fire ansøgere udvalgt til at modtage støtte:

- Gitte Tarnow Ingvardson, tildeles støtte til udgivelse af bogen "The Hording Vikings - Silverhoards as Economic, Social, Cultural and Symbolic Capital"
- Helle Horsnæs, tildeles støtte til en publicering af Erstedskatten i serien "Publications from the Nation Museum"
- Poul Grinder-Hansen, tildeles støtte til udgivelse af bogen "Krigenes spor", om skattefund fra svenskerkrigene
- Thomas Guntzelnik Poulsen, tildeles støtte til omkostningerne forbundet med oversættelsen af artiklen "Knud den Helliges populære mønt. National Valuta eller offermønt" til engelsk

Disse projekter fik hver tildelt støtte i størrelsesordenen 10.000-110.000 DKK. Endnu engang blev der lagt særligt vægt på projekter der fremstod velovervejede, med realistiske budgetter og tidsplaner.

Den tredje, og desværre sidste, ansøgningsrunde til Axel Ernst's legat har frist den 1. december 2023. Der er som altid ingen krav til temaet i de projekter, der kan ansøges støtte til, udover at de skal berøre dansk numismatik. Bestyrelsen for-

venter dog, at projekterne er så fremskredne, at såfremt der modtages støtte fra legatet, vil der utvivlsomt stå et færdigt produkt i den nære fremtid.

Det er en unik mulighed, og forhåbentligt vil så mange som muligt sende en ansøgning. Held og lykke.

Ansøgninger og eventuelle spørgsmål kan sendes til forskningschef på Nationalmuseet: Michael Andersen, michael.andersen@natmus.dk
Eller formand for Dansk Numismatisk Forening: Michael Wagner Christiansen, formand@numismatik.dk

Axel Ernst. Farvekridtstegning af Erwin Nöbbe, 1926. Gave fra Peter Berghaus til Den kongelige Mønt- og Medaillesamling.

Foto: Sean Kjærsgaard Weston, Nationalmuseet.

FORENINGER & KABINETTER | NNU

Nordisk Numismatisk Union · Grundlagt 1935
Formand 2022-2025: Curt Ekström

Medlemmer:

Dansk Numismatisk Forening

Formand: Michael Wagner Christiansen
Hjemmeside: numismatik.dk
E-mail: formand@numismatik.dk

Føroya Myntsavnarafelag

Formand: Jóhannes Andreassen
Hjemmeside: myntsavnarafelag.qsite.dk
E-mail: ja@kallnet.fo

Myntsafnarafelag Íslands

Formand: Eiríkur Lindal
Hjemmeside: mynt.is
E-mail: eirikur@lindalsal.is

Norsk Numismatisk Forening

Formand: Guttorm Egge
Hjemmeside: norsknun.org
facebook.com/Norsknumismatiskforening/
E-mail: sverdy@online.no

Numismatiska Föreningen i Åbo

Ordförande: Tom C. Bergroth
E-post: tom.bergroth@royalcourt.se

Skånes Numismatiska Förening

Ordförande: Kristian Riesbeck
Hemsida: sknf.se
E-post: foreningen@sknf.se

Suomen Numismaattinen Yhdistys/ Numismatiska Föreningen i Finland

Ordförande: Juha Hyötyläinen
Hemsida: snumis.fi
E-post: jumailhy@gmail.com

Svenska Numismatiska Föreningen

Ordförande: Curt Ekström
Hemsida: numismatik.se
E-post: info@numismatik.se

Den kongelige Mønt- og Medaillesamling, Nationalmuseet

Frederiksholms Kanal 12, 1220 København K,
Danmark
Michael Andersen
Hjemmeside: natmus.dk
E-mail: michael.andersen@natmus.dk

Ekonomiska museet/Kungl. Myntkabinettet

Narvavägen 13-17, Box 5428, 114 84 Stockholm,
Sverige

Cecilia von Heijne
Hemsida: myntkabinettet.se
E-mail: Cecilia.vonHeijne@shm.se

Historiska museet vid Lunds Universitet

Krafts torg 1, 223 50 Lund, Sverige
Gitte Tarnow Ingvardson
Hemsida: luhm.lu.se
E-post: gitte.ingvardson@luhm.lu.se

Myntkabinettet, Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo

Frederiksgate 2, Oslo
Postadresse: Postboks 6762. St. Olavsplass, 0130 Oslo
Håkon Roland
Hjemmeside: khm.uio.no
epost: hakon.roland@khm.uio.no

Myntsafn Seðlabanka og Þjóðminjasafns

Einholt 4, 105 Reykjavík, Island
Vakant
Hjemmeside: sedlabanki.is
E-mail: safnadeild@sedlabanki.is

Nationalmuseets Myntkabinett

Mannerheimintie 34, P.O. Box 913
00101 Helsinki, Finland
Frida Ehrnsten
Hemsida: kansallismuseo.fi/sv/samlingar/
E-post: frida.ehrnsten@kansallismuseo.fi

Numismatiska Forskningsgruppen, Stockholms universitet

106 91 Stockholm, Sverige
Professor Jens Christian Moesgaard
Hemsida: archaeology.su.se/
numismatiska-forskningsgruppen
E-post: jens.christian.moesgaard@ark.su.se

Uppsala universitets myntkabinett

Besöksadress: Universitetshuset, Biskopsgatan 3
Postadress: Gustavianum, Uppsala universitets museum,
Akademigatan 3, 753 10 Uppsala, Sverige.
Ragnar Hedlund
Hemsida: coincabinet.uu.se
E-post: myntkabinettet@gustavianum.uu.se

NTNU Vitenskapsmuseet

Erling Skakkes gate 47 B
Postadresse: Institutt for arkeologi og kulturhistorie,
7491 Trondheim, Norge
Jon Anders Risvaag
Hjemmeside: ntnu.no/museum/start
E-post: jon.risvaag@ntnu.no

Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger

Peder Klows gate 30A, Våland. Postboks 8600 Forus,
4036 Stavanger, Norge
Linn Eikje Ramberg
Hjemmeside: uis.no/nb/arkeologisk-museum
E-post: linn.l.ramberg@uis.no

Sælg mønter på auktion

*England, Charles I
Guldmedalje til minde om
henrettelsen af kong Charles, 1649
Hammerslag: 85.000 kr.*

*Danmark, Christian X
Fortjenstmedalje
Hammerslag: 100.000 kr.*

*Norge, Christian IV
Speciedaler 1628
Hammerslag: 48.000 kr.*

*Dansk Vestindien
Christian IX, 50 Francs/10 Daler 1904
Hammerslag: 75.000 kr.*

*Danmark, Frederik II
Speciedaler 1572
Hammerslag: 30.000 kr.*

BRUUN RASMUSSEN
KUNSTAUKTIONER

Paul Bergsøes Vej 20B
2600 Glostrup
Tel +45 8818 1111

Søren Frichs Vej 34 D
8230 Åbyhøj
Tel +45 8818 1111